

KATONA GÉZA

A helyszíni szemle hatékonyságának aktuális kérdései

A szemle az igazságszolgáltatás és az államigazgatás területén hosszú történelmi múltra tekinthet vissza és régóta tárgya a tudományos feldolgozásnak. Kezdetben jogtudósok foglalkoztak a szemle kérdéseivel, amelyek később helyet kaptak a kriminalisztika témái között is.¹

A helyszíni szemle kimenetele döntően befolyásolja a bizonyítás és a büntetőeljárás eredményességét. Nemcsak a nyomok és más tárgyi bizonyítási eszközök felkutatását és rögzítését teszi lehetővé, hanem kiindulási alap a tanúvallomások mint személyi bizonyítási eszközök feltárásához és a nyomozás vagy államigazgatási eljárás irányának meghatározásához

A helyszíni intézkedések hatékonysága a XXI. század első évtizedének derekán nem kielégítő. Ebben az időszakban a rendőrség büntügyi technikai állománya 90-95 ezer nyomozási cselekmény (helyszíni szemle, helyszínmegtekintés) lefolytatásában vett részt. Ennek során mintegy 260-270 ezer tárgyi bizonyítási eszközt (nyomokat, anyagmaradványokat, tárgyakat stb.) kutattak fel és rögzítettek.

A helyszíneken rögzített ujjnyomok száma évente megközelítette a hetvenezret. A kutatás nem kellő hatékonyságát jelzi, hogy helyszínenként 0,74 ujjnyomot rögzítettek, de még ennél is súlyosabb, hogy a felkutatott nyomok csupán húsz százalékát küldték szakértői vizsgálatra.²

A tudományos és technikai fejlődés és a bizonyítás kapcsolata

A büntügyi tudományok korszerű felfogása szerinti integrált bűnüldözés, a bizonyítás színvonalra és a korszak tudományos-technikai fejlettsége között szo-

¹ Király Tibor: Büntetőeljárás jog. Osiris Kiadó, Budapest, 2000, 239. o.; Fenyvesi Csaba – Herke Csongor – Tremmel Flórián: Új magyar büntetőeljárás. Dialóg-Campus Kiadó, Budapest–Pécs, 2004, 274. o.; Bócz Endre (szerk.): Kriminalisztika 1–2. BM Duna Palota és Kiadó, Budapest, 2004, 239. o.

² Az ORFK Büntügyi Főosztály 27-12/98/2005.ált.sz. jelentés tervezete. 2005. október

ros kapcsolat áll fenn, amelyet kultúr- és jogtörténeti kutatások tettek nyilvánvalóvá.³

Jelen időszakban a technikai fejlődés tényezői, a számítástechnika, a világháló vagy a genetika vívmányai nemcsak a maguk területén idéztek elő forradalmi változásokat, hanem befolyásolták az igazságszolgáltatás folyamatát is.⁴

A helyszíni szemle hatékonyságát befolyásoló tényezők értékelése

A helyszíni szemle eljárásjogi szabályozása

A helyszíni szemlét mint kriminalisztikai fogalmat a büntetőeljárás-jog önálló jogi intézményként nem szabályozza, tehát a szemlére vonatkozó tételek és előírások érvényesek rá. A közigazgatási eljárás során végzett szemlére a *közigazgatási hatósági eljárás általános szabályairól és szolgáltatásait szabályzó* 2004. évi CXL. tv. 55., 56., 57. §-a, illetve a 23/1994. (X. 26.) BM rendelet 4. §-a vonatkozik, és közigazgatási hatósági eljárási cselekményként határozza meg.

A szemlét a hatályos büntetőeljárás törvény (1998. évi XIX. tv.) a korábbi szabályozáshoz képest bonyolultabban, nem a bizonyítási eszközök között [1973. évi I. tv. 61. § (1) bek.; 84. §], hanem a bizonyítási eljárások sorában [Be. 119. §; 123. § (3) bek.] szabályozza. Elrendelésére, illetve megtartására a bíróságot vagy az ügyészt, illetve az ügyész eltérő rendelkezésének hiányában a nyomozó hatóságot hatalmazza fel [Be. 119. §; 123. § (3) bek.]. A helyszíni szemle lefolytatásához részletes szabályozást nyújt az 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítás.

Halasztást nem tűrő esetben a szemle (Be. 119. §) elvégzését az ügyész és a nyomozó hatóság rendelheti el (Be. 77. §). Meg kell jegyezni, hogy a hivatkozott paragrafus fogalmazása ellentmondó, mivel a halasztást nem tűrő esetben a kényszerintézkedések „nyomban elvégzését” teszi lehetővé, de a bizonyítási cselekmények – így a szemle – elvégzésének csupán az „elrendeléséről” intézkedik.

A helyszínnel kapcsolatos nyomozási cselekményeket a büntetőeljárás törvény [Be. 178. § (1) bek.] a büntetőeljárás megindítása után *A nyomozás*

³ Déri Pál: Korszerű nyomozás integrált bűnüldözés. BM Kiadó, Budapest, 1976

⁴ Fenyvesi Csaba: A számítógép a bűnüldözésben. Belügyi Szemle, 2003/7–8., 127–130. o.

lefolytatása cím alatt a nyomozó hatóság egyéb adatszerző tevékenységeként határozta meg.

A helyszíni szemle tartalmát a büntetőeljárás-jogi szabályok a helyszíni megtekintésében, a bizonyítási eszközök felkutatásában, a releváns helyszíni körülmények rögzítésében, a tárgyi bizonyítási eszközök közvetlenül vagy szaktanácsadó közreműködésével történő beszerzésében állapította meg [Be. 119. § (1)–(3) bek.; 178. §; 178. § (1) bek.]. Ezt a nyomozási cselekményt a továbbiakban a gyakorlati szóhasználathoz igazodva „helyszínmegtekintés” kifejezéssel jelöljük.

A helyszíni szemle lefolyását jegyzőkönyvben, a jelentős körülményeket, kép-, hangfelvételen, rajzon vagy vázlaton rögzíteni kell [Be. 119. § (3); 123. § (5) bek.]. A nyomozási cselekményként végzett helyszínmegtekintésről jelentést kell készíteni [178. § (3) bek.]. A nyomozási iratokhoz csatolt jelentés – a helyszíniszemle-jegyzőkönyvhöz hasonlóan [123. § (5) bek.] – az okirati bizonyítás szabályai szerint használható fel [178. § (4) bek.].

Mind a bizonyítási cselekményként végzett helyszíni szemle, mind a nyomozási cselekményként végzett helyszínmegtekintés része az integrált bűnüldözésnek.

Rendőri nyomozó szervek helyszíni tevékenységére vonatkozó hatásköri és illetékességi szabályok

A helyszíni szemlével és a helyszínmegtekintéssel kapcsolatban a büntetőeljárás törvény és az alacsonyabb szintű jogszabályok a rendőrség mint általános nyomozó hatóság számára állapítanak meg rendelkezéseket [Be. 36. § (1) bek.; 123. § (3) bek.; 177. §].

A rendőrség nyomozó szervei: a központi nyomozó hatóság (ORFK), a területi nyomozó szervek (megyei rendőr-főkapitányságok, Repülőtéri Rendőr Igazgatóság stb.) és a helyi nyomozó szervek (rendőrkapitányságok, vízi rendészeti rendőrkapitányság) nyomozási hatáskörét és illetékességét hatályos büntetőjogi fogalmakat alkalmazva a 3/2008. (I. 16.) IRM rendelet szabályozza.

Utalva arra a már ismertetett eljárásjogi tételre, amely szerint a helyszíni szemle a nyomozás része, ebből következik, hogy ennek a bizonyítási vagy nyomozási cselekménynek a végrehajtása is a nyomozási hatáskörre vonatkozó rendelkezések szerint történik.

A helyszíni szemle szervezési kérdései

Helyszíni intézkedések előkészítése

A rendőri nyomozó szervezetek megfelelően fel kell készülniük arra, hogy azokra a bűncselekményekre vagy egyéb eseményekre vonatkozó (be)jelentésekre, amelyekkel kapcsolatban a rendőrségnek helyszíni-megszemlélési vagy megtekintési feladatai vannak, nyomban megtegyék a szükséges intézkedéseket.⁵

A helyszíni szemle és helyszínmegtekintés előkészítéséhez a nyomozó szervek vezetőinek olyan ügyrendet kell összeállítaniuk, amely mind a hivatali munkaidőn belül, mind más időszakokban szabályozza

- a helyszínbiztosítás rendjét,
- a hatékony helyszíni intézkedések személyi és tárgyi feltételeit,
- a helyszíni rendőri intézkedéseket igénylő eseményekről személyesen, távbeszélőn vagy interneten tett bejelentések/rendőri jelentések kezelését,
- az ügy eldöntésének vagy a döntésre jogosult szervhez, személyhez történő továbbításának,
- a hiányos vagy homályos szóbeli/írásbeli bejelentések kiegészítésének rendjét.

Annak eldöntéséhez, hogy a bejelentett eseménnyel kapcsolatban a rendőrségnek áll-e fenn intézkedési kötelezettsége, sok esetben a helyszíni körülmények gyors, informális tisztázása szükséges.

Ha a bejelentés bűncselekményre vagy olyan esemény bekövetkezésére utaló gyanút tartalmaz, amely büntetőeljárás, nyomozás vagy más hatósági eljárás elrendelését teszi szükségessé, a nyomozó szerv ügyrendjének megfelelően kell intézkedni.

Intézkedés szemlebizottság létrehozására vagy a helyszíni feladatmegosztásra

A büntetőeljárás törvény nem rendelkezik szemlebizottság létrehozásáról és működtetéséről. A rendkívüli halál, a közlekedési balesetek és bűncselekmények ügyében alacsonyabb szintű jogszabályok, így az 1/2006. (I. 11.) ORFK utasítással kiadott szabályzat és a 10/2011. (VI. 30.) ORFK utasítás meghatározott esetekben előírja szemlebizottság közreműködését.

⁵ Gárdonyi Gergely: A bűnügyi helyszínelők régiósításának tapasztalatai. Belügyi Szemle, 2010/5., 67. o.

A nyomozó szerv vezetőjének minél korábban, optimális esetben a helyszíni szemle elrendelésekor intézkednie kell megfelelő szemlebizottság ki-
rendeléséről. Erre a szemle megkezdése után is sor kerülhet, ha ennek szükségessége ekkor merül fel.

Szemlebizottság létrehozása vagy más helyszíni intézkedések előkészítése, így szaknyomozók, szaktanácsadók, szakértők bevonása rendszerint

- az ügynevezett helyszínes cselekmények,
- a hatósági intézkedést követelő közlekedési események, balesetek, illetve
- rendkívüli halál esetén válhat szükségessé.

A helyszínes bűncselekmények körébe általában a *Modus operandi nyilván-
tartásának ideiglenes szabályzatában*⁶ felsorolt egyes személy elleni, a házasság, a család, az ifjúság és a nemi erkölcsi elleni, a közrend elleni, vagyon elleni bűncselekmények tartoznak, amelyek nyomozása rendszerint az elkövetés helyének megszemlélését teszi szükségessé.

Ezen kívül azonban az ügy körülményeitől függően indokolt lehet szemle tartása mindazon esetekben, amikor a helyszínen a bűncselekmény elkövetésére utaló tárgyi bizonyítási eszközök kutathatók fel vagy következtetések vonhatók le.

A szemle során

- a helyszín és helyszíni körülmények megszemlélése, következtetések levonása megfelelő felkészültségű nyomozó/nyomozók (vagy erre feljogosított más beosztású rendőrök) feladata,
- a helyszín rajz vagy fényképezés útján történő rögzítését, a tárgyi bizonyítékok felkutatását, rögzítését egyaránt elvégezheti megfelelő felkészültségű nyomozó, vagy rendőr, vagy szaktanácsadó,
- a szakértő is végezheti a kompetenciájába tartozó nyomok és nagy érzékenységű tárgyi bizonyítási eszközök (például DNS-maradványok) rögzítését, illetve ezek alapján szakértői következtetések levonását.

Az előkészítés folyamán el kell dönteni, hogy a szemle végzésével a nyomozó szerv melyik részlegének/osztályának melyik tagját/tagjait bízzák meg. Erről – a kérdés kriminalisztikai és nyomozásszervezési jellege miatt – az eljárásjogi szabályok nem rendelkezhetnek. Ha a helyszíni szemle végzésében a nyomozó szerv tagjai, továbbá szakértők, szaktanácsadók vesznek részt, te-

⁶ A 22/2000. (XII. 29.) ORFK utasítás 1. számú melléklete.

vékenységük összehangolása szemlebizottság létrehozását és működtetését teszi szükségessé.

A helyszíni tevékenység gazdaságossági kérdései

A költségérzékenység kérdése a szemle előkészítésekor is felvetődhet. Vitathatatlan elvi szabály, hogy a perbeli bizonyításban az igazság megállapításához fűződő érdek elsőbbséget élvez a költségérzékenységhez (gazdaságossági kérdéshez) képest. Ez az elv maradéktalanul érvényesül az ügynevezett kiemelt, súlyos bűncselekményekben folytatott eljárások során, de alkalmazása aggályos lehet a tömegesen előforduló ügynevezett „bagatell-ügyekben”. Szemléletes példa erre a százezres költségkihatással járó DNS-profilvizsgálatok alkalmazása alacsony kárértékű lopások ügyében.⁷

A szemlebizottság tevékenységét alapvetően befolyásolják a helyszín sajátosságai és annak a bűncselekménynek vagy eseménynek a jellege, amelynek ügyében megtartása szükségessé válik. E körülmények figyelmen kívül hagyása egyaránt veszélyeztetheti a szemle eredményességét, vagy az emberi erő vagy technika túlzott mértékű igénybevétele megsértheti az intézkedések gazdaságossági követelményeit.

A helyszíni szemlét érintő kriminalisztikai normák

A helyszíni szemlével kapcsolatos kriminalisztikai tételekről

A kriminalisztika feladata a szemlére vonatkozó büntetőeljárási előírások [Be. 119. § (1), (3) bek.] keretei között taktikai vagy technikai szabályok kidolgozása, különösen a szemle tárgyának

- biztosítására,
- megfigyelésére, megtekintésére,
- a tárgyi bizonyítási eszközök, felkutatására, rögzítésére rajz, kép- vagy hangfelvétel készítésével.

A kriminalisztika tudományos ágazatai, a krimináltaktika és krimináltechnika folyamatosan foglalkoznak a helyszíni szemle metodikai kérdéseivel és e tevékenységi körben számos megalapozott elméleti tételt és gyakorlati ajánlást dol-

⁷ The DNA Field Experiment: Testing Cost Effectivness of Collecting DNA in Property Crimes.
<http://www.usdoj.gov.nij>

goztak ki. Ezek ismertetése helyett a következőkben megkísérlem azoknak a súlypontoknak a kiválasztását, amelyek az utóbbi évtizedekben a helyszíni tevékenységben a tudományos technikai fejlődés hatására kialakultak.

A korszerű információrögzítési és -továbbítási eszközök, módszerek évtizedek óta szerepelnek a fejlett külföldi rendőrségek eszköztárában és a magyar rendőri szervezeteknek is évek óta vannak tapasztalatai a helyszíni szemle során történő alkalmazásukról (laptop, notebook stb.).

A mobiltelefonok gyors elterjedése a helyszíni felhasználás újabb lehetőségeit teremti meg. Az úgynevezett okostelefonok helyszíni alkalmazása, az Android-alapú készülékek, a podcast technika, a felhő (cloud) komputerizáció kifejlesztése növeli az információtovábbítási kapacitást, gyors hozzáférést nyújt a kompetens adatbázisokhoz.⁸

Az információrögzítés és -továbbítás elektronikus módszereinek fejlődése

A mobil biometrikus célműszerek, hordozható végpontok alkalmazása jelentősen fokozza a helyszínen alkalmazható krimináltechnikai módszerek hatékonyságát és döntően kihat a helyszíni szemle nyomozásbeli helyzetére.⁹

Az elektronikus információtovábbítás fejlődése hatással van a helyszíni szemle és a nyomozási cselekmények kapcsolatára is. Olyan nyom- (ujj-, lábnyom-) rögzítési célműszerek létrehozásához vezetett, amelyek az integrált bűnüldözés elvének megfelelően közelebb hozták a helyszíni nyomkutatást a szakértői vizsgálatokhoz.¹⁰

A digitális képrögzítés fejlődése lehetővé tette a helyszín egészéről, az egyes változásokról, vagy az ott felkutatott tárgyi bizonyítási eszközökről kiváló minőségű, a méretbeli sajátosságok megállapítására is alkalmas digitális felvétel készítését és elektronikus továbbítását az értékelést és vizsgálatot végző szakértői intézményhez.

Speciális adatbázis-kezelő programok létrehozásával a büntügyi adatbázis alkalmassá vált azonnalos távazonosítás végzésére.

A digitális fényképezés alkalmazásával lehetővé válik a nyom és nyomokozó objektumok méretbeli sajátosságainak rögzítése, megállapítása és elektronikus továbbítása.

⁸ Android Tablet PC, Számítási felhő. <http://hu.wikipedia.org>

⁹ Mobile Biometric Devices. <http://www.hsb.nl>

¹⁰ http://www.shoemaster.co.uk/solutions/foot/foot_scanner.html

A helyszíni nyom- és anyagmaradvány-kutatási eljárások

A helyszíni szemlén rögzített ujjnyomokat, lábnyomokat, közlekedési eszközök, szerszámok és löfegyverek nyomait, illetve biológiai anyagok (vér, ondó és más testváladékok) maradványait rendszeresen használják fel nyomozási, bizonyítási célokra.

A krimináltechnikai szakmunkák szerzői részletesen foglalkoznak a nyomkutatási és -rögzítési módszerek alkalmazásával, a következőkben a témakör néhány aktuális kérdését kívánom érinteni.

A molekuláris genetikai (DNS-profil-) vizsgálatok fejlődése az utóbbi két évtizedben nemcsak a biológiai anyag-maradványok azonosítási vizsgálatát tette lehetővé, hanem ezen túlmenően lényegesen befolyásolta a helyszíni nyomkutatást:

- a molekuláris biológiai vizsgálatok érzékenysége többszörösen meghaladja a biológiai anyag-maradványok elemzésére alkalmazott szerológia vizsgálatokét,
- a DNS-profilvizsgálatokkal a régebben keletkezett biológiai anyag-maradványok is azonosíthatók,
- az alakbeli sajátosságok elemzésén alapuló krimináltechnikai vizsgálatok a biológiai anyagok DNS-profiljának létrehozásával hatékonyan kiegészíthetők.

A nagy érzékenységu molekuláris biológiai vizsgálati módszerek helyszíni alkalmazása nagyfokú körültekintést követel, ezért a helyszíni szemle folytatáskor mindvégig a DNS-profilkészítés tisztaságbiztonsági előírásai (módszertani levél, szabályzat egységcsomag stb.) szerint kell eljárni.

A daktiloszkópia területén a technikai fejlődés több irányban is fokozta a nyomozási intézkedések hatékonyságát, előmozdította

- a nyomkutatás eredményességét, illetve
- az ujjnyomok alapján történő azonosítás helyszíni elvégzését, az ujjnyomok gyors felvételi eljárásának kifejlesztésével.

Új célműszerek kifejlesztésével lehetővé vált az érdes vagy porózus felületű nyomhordozókon található ujjnyomok felkutatása és rögzítése.

Az ujjnyomkutatás és -rögzítés hatékonyságát mozdítja elő az új összetételű porok és a különböző hullámhosszúságú fénysugarakkal történő megvilágítás alkalmazása és az ujjnyom képének elektronikus célműszerrel történő továbbítása. A terepen is alkalmazható mobil biometrikus műszerek alkalma-

zása gyorsította az érdektelen személyektől történő ujjnyomatfelvételt és kizárásukat a gyanúsítható személyek köréből.¹¹

A digitális fényképezés és más speciális fényképezési módszerek

A helyszíni szemle eredményességét több vonatkozásban is lényegesen javította a digitális fényképezés. A bűnügyi technikai gyakorlatból gyorsasági és a gazdaságossági érvekkel kiszorította a pozitív-negatív eljárásokat.

A fotótechnika fejlődése további lehetőséget nyújt a bűnügyi technikai célokra történő alkalmazáshoz. Így

- a 3D fényképezés megfelelő számítástechnikai programokkal gazdaságosan alkalmazható objektumok és helyszínek rögzítésére, mérethű szkennelésére. Hazai alkalmazását előmozdíthatják egyes bűnügyi technikai szervek hasonló tapasztalatai¹²;
- a termofényképezés hatékonyan felhasználható terep, tereptárgyak és nagyobb objektumok roncsolásmentes vizsgálatára¹³;
- a satelitfényképezés a helyszíni intézkedések előkészítésére – amint ezt hazai és külföldi példák igazolják – rendkívül széles mérettartományban gyorsan és gazdaságosan felhasználható.

A bűnügyi technikai alkalmazásra ajánlott módszerek gyakorlatilag lezárhatatlan sorát a GPS navigációs és fotótechnika megemlítésével zárjuk.¹⁴

A digitális fényképezés lehetőségeit a hazai bűnügyi technikai gyakorlat még messze nem használta ki teljes mértékben. A fényképfelvételek felbontási képességének további fokozása, az alkalmazott hullámhossztartományok bővítése még kiaknázatlan lehetőségeket rejt.

A digitális fényképek hitelességének ellenőrzése a hazai gyakorlatban – a külföldi tapasztalatokkal ellentétben – máig nem kapott kellő súlyt¹⁵. Erre irányuló igény még nem merült fel, de a magyar szakembereknek is fel kell készülniük arra, hogy a fényképes ábrázolás méretbeli, alakbeli vagy megvilágításbeli hitelességének ellenőrzésére és igazolására megfelelő technikai módszereket alkalmazzanak.

¹¹ Mobile biometric devices. HSB identification. <http://www.crime-scene-investigator.net> Optimized Digital Recording of Crime Scene Impressions

¹² http://www.shoemaster.co.uk.solutions/foot_scanner.html; <http://www.photomodeler.com>

¹³ Forensic Thermal Imaging. <http://www.youtube.com/watch>

¹⁴ <http://www.digiterra.hu>; Maps, Google.com. Forensic investigation tools. Geophysics Forum

¹⁵ <http://www.policecentral.com/wp-digicam.htm>

A helyszíni szemle jogi, kriminalisztikai és nyomozásszervezési normái közötti összefüggés

Az összefüggés megjelenési módjai

A helyszíni szemlét és a perbeli bizonyítást érintő jogi és kriminalisztikai normák áttekintése mellett indokolt a szemlére és a nyomozás folyamatára gyakorolt együttes hatásuk vizsgálata is.

A szemle jogi szabályozása, a szakmai, kriminalisztikai módszerekre vonatkozó ajánlások tudományos-technikai színvonala és az ezeket alkalmazó nyomozó, szakértő, ügyészi és bírói állomány felkészültsége közötti szoros összefüggés nyilvánvaló.

A helyszíni szemlét befolyásoló – korábbiakban tárgyalt – tényezők jellege és hatása eltérő. A helyszíni szemle tevékenység metodikáját meghatározó tudományos-technikai színvonal fejlődése közvetlenül befolyásolja a nyomozó szervek személyi állományának felkészültségét, és hosszabb távon kihat a szemle jogi szabályozására.

A büntetőügyekben és a közigazgatási hatósági ügyekben eljáró szervek a helyszíni szemlét befolyásoló tényezők közötti egyensúly fenntartásával garantálhatják az intézkedéseik hatékonyságát. Közvetve követelményeket támaszt a jogalkotóval szemben is, amely felelős a hatósági eljárás jogi szabályozásának hatékonyságáért.

A szemle/helyszíni szemle végzését meghatározó jogi, kriminalisztikai, szervezési tényezők együttes hatékonysága kedvezően hat a korszerű integrált nyomozási folyamat kialakulására.¹⁶

A helyszíni szemle ügyrendi szabályozása

A nyomozó szervek ügyrendje a jogi rendelkezések és a munkaszervezés tudományos elveinek figyelembevételével határozza meg a helyszíni intézkedések előkészítésének rendjét.

Minden esetben intézkedni kell

- a helyszín biztosításáról,
- a helyszíni szemlét vagy a helyszínmegtekintést végző személyekről.

¹⁶ Déri Pál: i. m.

A tárgyalat folyamat szakaszainak időbeli sorrendje:

1. A hatósági eljárás kezdeti szakaszában a helyszíni intézkedések kezdeményezésekor a következő kérdések eldöntése válhat szükségessé:
 - milyen helyszíni intézkedés (szemle tartása, a helyszín megtekintése) szükséges?
 - ki hajtsa végre a szükséges helyszíni intézkedést – figyelembe véve a nyomozással vagy más hatósági eljárással kapcsolatos hatásköri, illetékességi szabályokat.
2. A rendkívüli halál esetén folytatott eljárások során – idesorolva a szándékos élet, testi épség elleni bűncselekményekkel kapcsolatos nyomozásokat, amint erre már utaltam – jogszabály rendelkezik a bizottságilag tartott helyszíni szemléről. Ennek megfelelően szükségessé válhat
 - orvos szakértő közreműködése,
 - adott körülmények között további szakértők bevonása,
 - a bűncselekmény súlyosságától, illetve a helyszíni körülményektől függően nyomozókutya-vezető kirendelése.

A szemlebizottság kiküldése helyett kisebb súlyú bűncselekmény és adott körülmények között szaknyomozó(k) vagy közrendvédelmi állomány, szerv tagja is megbízható a helyszín megtekintésével.

A munka/nyomozás/szervezés elveinek és a helyszíni bizonyítási és nyomozási cselekmények eljárásjogi normáinak és helyzetének figyelembevétele megteremtheti a nyomozás hatékonyságát, gyorsaságát és gazdaságosságát. Ezeket a követelményeket figyelembe véve körültekintő intézkedésekkel garantálható, hogy

- a releváns eseményre vonatkozó bejelentés vétele után lehető legrövidebb időn belül szakszerű, érdemi helyszíni intézkedések történjenek,
- a helyszíni intézkedések időtartama ne lépje túl a reális időbeli határokat, beleértve a hatékony rögzítést,
- a helyszíni intézkedésekhez kapcsolódó szakértői vizsgálatokat megkezdjék és a szakértői vizsgálatok technikaiidő-igényeit és a nyomozás időbeli igényeit is figyelembe véve mielőbb elvégezzék,
- a helyszíni intézkedéseket szükség esetén minél rövidebb időn belül kövesse a forrnyomon üldözés, és
- fogantassák a további nyomozási, hatósági intézkedéseket, valósuljon meg a helyszíni szemle és a további nyomozási cselekmények integrált egysége.

A helyszíni intézkedések (helyszíni szemle, helyszínmegtekintés) szakszerű, megfelelő időben történő elvégzése pótolhatatlan előfeltétele a büntetőeljárás lefolytatásának és más hatósági intézkedések eredményes elvégzésének.

Összegzés

Jelen tanulmányban megkíséreltem a helyszíni szemle előkészítésével, megtartásával és hatékonyságával összefüggő néhány aktuális kérdés tárgyalását, kiemelt figyelmet fordítva a technikai fejlődés várható vonásaira. Ennek során támaszkodtam az elérhető belföldi tapasztalatokra és a világhálón megismerhető külföldi forrásokra.

Hangsúlyozni kell, hogy e jelzett források alapján a tanulmányban csupán a szemletevékenység fejlesztési irányainak vázolására törekedhettem. A bűnügyi tudományok érintett szakterülete művelőinek feladata – figyelembe véve az adott időszak pénzügyi korlátait – a fejlesztési projektek kidolgozása.

A feldolgozás teljessége akkor garantálható, ha azok a szakemberek, akiknek a tárgyalt kérdésekben hiteles és aktuális ismereteik vannak, a folyóirat hasábjain vitatják meg tapasztalataikat.